

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreviatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XXIII. De Præsumptionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63440)

stas, vel alius defectus non probatur per testes.
Ad 2. Instrumentum confessatum, contra quod nihil opponitur, facit notorium, *transseat*. quod vocatur in controversiam, vel omnino eliditur, negatur. Ad 3. Si testes non subscripserunt Instrumento propria manu, vel adhuc vivi non stant pro Instrumento, fides Instrumenti demum fundatur in Notario, cui facile est testes falsò inscribere; cui proin meritò prævalent duo testes extranei.

TITULUS XXIII.

De Præsumptionibus.

SUMMARIUM.

1. *Quid, & quotuplex sit Præsumptio, & quomodo differat à Fictione Juris.*
2. *Quantum probet Præsumptio Homini:*
3. *Et Præsumptio Juris, vel Juris & de Jure.*
4. *Præsumptio violenta, etiam in Criminalibus, sufficit ad ferendam sententiam.*
5. *Quæ sint axiomata de Præsumptionibus.*

P *Præsumptio*, quasi *ante-sumptio*, quando nempe ante legitimas probationes aliquid pro vero sumitur, sæpius accipitur pro conjectura, non faciente probationem plenam vel semiplenam, & sic opponitur probationi tanquam aliquid minus; sæpe tamen ipsa sola plenè vel semiplenè probat, ut videbimus. Definiri potest, quòd sit *anticibata de re dubia opinio ex indiciis*
per

per rerum circumstantias frequenter evenientes desumpta, aut ex legum determinatione procedens. Fundatur igitur in indiciis seu signis, quæ quò majora & veritati magis vicina esse apparent, eò fortiores efficiunt præsumptionem. A *conjectura*, cum qua sæpe confunditur, differt, quòd præsumptio importet magis determinatum assertum, quàm conjectura, quæ ferè suspitionem tantum denotat, non Judicium vel opinionem. à *fictione Juris* autem, quòd hæc non sit opinio veri, nec versetur circa rem dubiam, sed sit certa falsitatis ex rationabili causa à Jure facta assumptio in ordine ad aliquem effectum, non admittens probationem in contrarium: sic Jura fingunt, heredem esse eandem cum defuncto personam in ordine ad succedendum in omnia defuncti jura & onera: sic fingunt, Religiosum esse mortuum ad disponendum de rebus fortunæ: Canonicum in Studiis versantem residere in sua Ecclesia in ordine ad percipiendos fructus annuos.

2. Præsumptio est duplex, *Hominis* & *Juris*: *Hominis* est, quæ ex indiciis & circumstantiis formatur à viro prudente, vel à Judice, pro vel contra aliquem, ac nullibi in Jure reperitur expressa, v. g. si Titius fuit inimicus Sempronii, & iste comperitur noctu occisus præsentem Titio, hic præsumitur occidisse Sempronium. *Juris*, quæ in Jure, naturali vel in Canone vel in Lege aliqua, reperitur expressa: sic Jura præsumunt, quemlibet esse bonum, donec probetur malus: semel malum semper esse malum in eodem genere delicti: decimas spectare ad Parochum &c. l. 18. §. 1.

ff. de

ff. de probat. c. 8. de R. I. in 6. c. fin. de Rest. spoliat. Utraque subdividitur: *Hominis* quidem in *probabilem*, seu *gravem*, vel *discretam*, quæ fundatur in iudiciis verisimilibus, & cum effectu frequenter conjunctis, qualis est, qua puella præsumitur parum verecunda, quæ cum viris frequenter conversatur, ut est exemplum in c. 13. h. t. & in *violentam*, quæ etiam *vehemens*, vel *vehementissima* dicitur, & oritur ex iudiciis vehementibus, & cum re, vel facto, quod præsumitur, ordinariè & ferè semper conjunctis, ita ut prudenti dubio ferè locus non relinquatur, ut si nudus cum nuda in loco obscuro deprehendatur; præsumitur enim fornicatio, ut est exemplum in c. 12. h. t. His opponitur præsumptio *levis*, vel *temeraria*, quæ formatur ex iudiciis levibus, vel vanis, vel superstitiosis, qualis erat usitata olim purgatio vulgaris per aquam, ferrum candens, duellum. c. 2. & fin. de purg. vulg. Præsumptio *Juris* alia est *simpliciter* talis, & *Juris tantum*, quam quidem Jura faciunt, sed ei non ita assistunt, ut non admittatur probatio in contrarium: alia autem *Juris & de Jure*, quam nimirum non tantum exprimunt Jura, sed etiam super præsumptio tanquam aliquo sibi comperto aliquid statuunt, ac ita habent pro veritate, ut nullam in contrarium probationem directam admittant; hinc etiam vocatur *necessaria*, vel *violentissima*: talis datur pro sententia, quæ transit in rem judicatam: quod res in Inventario descriptæ in bonis fuerint defuncti &c. l. 207. ff. de R. J. l. ult. C. *Arbitrium tutela*.

Dico I. Præsumptio hominis *violenta* probat 2
saltem in Civilibus plenè, quamdiu contrarium

Pars I.

H h

evi-

evidenter non probatur. 2. *Probabilis* verò semiplenè, vel plus, minúsve, pro qualitate indiciorum, & subjctæ materiæ, atque circumstantiarum; quod denique arbitrio Judicis relinquendum est. Pars 1. sumitur ex *c. 2. 12. 13. h. t. c. fin. de presbyt. non baptiz. in fin. c. un. §. porro. ut benefice. Eccl. sine diminut.* DD. passim. Pars 2. ex *c. 3. 11. h. t. & l. 3. C. de Reb. cred.*

3 Dico 2. Præsumptio *Juris* tam probabilis quàm violenta, pariter plenè probat, ac pro veritate habetur, non absolute quidem, sed sub conditione, nisi contrarium probetur. 2. Præsumptio *Juris & de Jure* autem ita plenè probat, ut non admittat probationem in contrarium. Pars 1. constat ex *c. fin. de restit. spol. in 6. l. 25. ff. de probat. cum is*, pro quo stat talis præsumptio, habeat intentionem fundatam in Jure, ut loquuntur. Pars 2. ex *l. ult. cit. c. 6. de condit. appos. c. 30. de sponsal.* Interim tamen, cum omnis præsumptio debeat cedere veritati, etiam præsumptio *Juris & de Jure* vincitur per confessionem propriam ejus, pro quo stat: per evidentiam facti, & allegationem notorii: per instrumentum publicum: per hoc, quod is, pro quo stat, non excipiat contra probationem in contrarium adductam: item per probationem indirectam, qua ostenditur, non adesse in facto qualitates requisitas ad præsumptionem *Juris & de Jure*.

4 Dico 3. Præsumptio violenta, tam *Hominis*, quàm *Juris*, probabilius sufficit etiam in Criminalibus (saltem ubi delictum est difficilis probationis, uti sunt delicta carnis, suppositio partus, incendium, furtum, veneficium, & similia, quæ in

occulto & per fraudem committi solent) ad sententiam definitivam & ad pœnam ordinariam. Abb. Farinac. Menoch. Laym. & alii contra Innoc. Fel. Fachin. Mynf. Prob. 1. ex l. 34. C. ad L. Jul. de adult. c. 12. h. t. c. 11. de Sim. & c. fin. de homicid. in 6. ubi contra reum delicti, contra quem stat hujusmodi præsumptio, statuitur pœna ordinaria, 2. Ex ratione; quia talis præsumptio non minorem inducit certitudinem, quàm duo testes, qui juxta omnes sufficiunt ad condemnandum in Criminalibus & ad pœnam ordinariam infligendam, imò facit majorem; cum utique minùs fallere possint indicia violenta, ordinariè & ferè semper connecti solita cum facto, quàm duo testes, qui corrumpi & decipi possunt longè faciliùs. 3. Ex detrimento, quod Reipublicæ immineret ex opposita sententia, secundùm quam rarissimè puniri pœnâ ordinariâ possent crimina difficilis probationis, quæ non solent committi coram testibus, vel cum erectione instrumentorum. *Objic. 1.* In l. fin. C. de probat. ad condemnandum in Criminalibus majoribus requiruntur probationes luce meridiana clariores, scilicet haustæ ex *apertissimis documentis, vel indiciis indubitatis, & luce clarioribus*: sed præsumptiones non sunt probationes tam apertæ & claræ. 2. In *can. 1. caus. 2. q. 1.* ait S. August. *nos in quemquam sententiam ferre non possumus, nisi aut convictum, aut sponte confessum.*

R. ad I. Illa lex, cui præcipuè innituntur Adversarii, nobis potiùs favet, dum disjunctivè insinuat sufficere *indicia indubitata*, ex quibus oritur præsumptio violenta. Vel dic, textum loqui de delictis, quæ ordinariè aliis modis probari plenè

possunt, quàm per præsumptiones; quod non est contra nostram assertionem. Ad 2. præsumptione violenta gravatus rectè, & æquè bene dicitur convictus, quàm per duos testes; cum æquè, vel magis illa faciat moralem certitudinem, quàm isti.

§ Dico 4. Varia de Præsumptionibus existant axiomata, uti I. Præsumptio cedit veritati, seu quando res aliunde fit clara. *l. 25. pr. v. sin vero ff. de probat.* II. Præsumptio relevat ab onere probandi, & id rejicit in Adversarium; quia ille, pro quo stat, suam intentionem habet fundatam. III. Præsumptio una cedit pluribus in contrarium stantibus. per *l. 3. §. 1. ff. de testib.* IV. Una præsumptio fortior tollit alteram infirmiore, quæ stat in contrarium. *l. 7. ff. de in integr. rest. c. 3. quæ fil. sint legit.* Et quamvis in dubio relinquendum sit arbitrio Judicis, quænam ex contrariis sit fortior & verisimilior, cæteris tamen paribus potentior censetur communiter 1. quæ stat pro valore actûs. 2. quæ favet Reo. 3. quæ excludit peccatum, vel absurdum. 4. quæ Juri Communi conformior est. 5. quæ fundatur in natura. 6. quæ est *Juris*. 7. quæ est favorabilior vel benignior. 8. quæ est magis specialis &c.

TITULUS XXIV.

De Jurejurando.

SUMMARIUM.

- I. Quid sit Juramentum; & quibus verbis fiat.
2. Quo-